ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ ՀՀ ԱՐՄԱՎԻՐԻ ՄԱՐԶԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԱՆՇԱՐԺ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Գլխավոր տեղեկություն

Համար	N 1589-Ն
Տիպ	Որոշում
Ակտի տիպ	Ինկորպորացիա
Կարգավիճակ	Գործում է (16.08.2025-մինչ օրս)
Սկզբնաղբյուր	ՀՀՊՏ 2002.10.30/46(221) Հոդ.1074
Ընդունող մարմին	ՀՀ կառավարություն
Ընդունման ամսաթիվ	03.10.2002
Ստորագրող մարմին	ՀՀ վարչապետ
Ստորագրման ամսաթիվ	11.10.2002
Վավերացնող մարմին	ՀՀ Նախագահ
Վավերացման ամսաթիվ	16.10.2002
Ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվ	31.10.2002

«Վավերացնում եմ»
Հայաստանի Հանրապետության
Նախագահ Ռ. Քոչարյան
16 հոկտեմբերի 2002 թ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

3 հոկտեմբերի 2002 թվականի N 1589-Ն

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐՄԱՎԻՐԻ ՄԱՐԶԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԱՆՇԱՐԺ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

«Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու պատմական միջավայրի պահպանության և օգտագործման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 13-րդ հոդվածին համապատասխան՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը ***որոշում է.***

1. Հաստատել Հայաստանի Հանրապետության Արմավիրի մարզի պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պետական ցուցակը՝ համաձայն հավելվածի։

2. Հայաստանի Հանրապետության մշակույթի, երիտասարդության հարցերի և սպորտի նախարարին՝ եռամսյա ժամկետում ապահովել Հայաստանի Հանրապետության Արմավիրի մարզի պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պետական ցուցակի պաշտոնական հրապարակումը։

3. Ուժը կորցրած ճանաչել Հայկական ՍՍՀ Մինիստրների խորհրդի 1983 թվականի հուլիսի 4-ի «Հայկական ՍՍՀ տարածքում պետական պահպանության տակ վերցված պատմության և կուլտուրայի հուշարձանների և նրանց պահպանական գոտիների ցուցակների հաստատման մասին» N 377 որոշման 1-ին կետը՝ նախկին Էջմիածնի, Հոկտեմբերյանի շրջանների, ինչպես նաև Թալինի շրջանի Արգինա, Դալարիկ, Լեռնագոգ, Նոր Արտագերս, Շենիկ ու Քարակերտ գյուղերի պատմության և կուլտուրայի հուշարձանների ցուցակի մասով։

4. Սույն որոշումն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակմանը հաջորդող օրվանից։

Հայաստանի Հանրապետության
վարչապետ **Ա. Մարգարյան**

2002 թ. հոկտեմբերի 11
Երևան

Հավելված
ՀՀ կառավարության 2002 թվականի
հոկտեմբերի 3-ի N 1589-Ն որոշման

Պ Ե Տ Ա Կ Ա Ն Ց Ո Ւ Ց Ա Կ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԱՆՇԱՐԺ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԻ

3. Արմավիրի մարզ*

3.1 Արմավիր քաղաք

Հուշարձանի համարը	*Հուշարձանի ենթահամարը (ենթահամարները)*			*Հուշարձանախումբը, հուշարձանը*	*Ժամանակը*	*Տեղը բնակավայրի նկատմամբ, հասցեն*	*Նշանակությունը հանրապետական/տեղական*	**Ծանոթագրություն**
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻ**		քաղաքի մեջ (այսուհետ՝ ք. մ.)	տ	քաղաքային զբոսայգում
2.				**ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՏՈՒՆ**	1955 թ	ք. մ.	տ	մտնում է քաղաքի գլխ. հրապարակի համակառույցի մեջ ճարտ.՝ Ռ. Ալավերդյան
3.				**ՇԵՆՔ «ՍԱՐԴԱՐԱՊԱՏ» (ԱՅԺՄ՝ «ԱՐՄԱՎԻՐ») ԵՐԿԱԹՈՒՂԱՅԻՆ ԿԱՅԱՐԱՆԻ (ՀԻՆ ՇԵՆՔԸ)**	1903 թ.	քաղաքի մեջ, Երևանյան փող. 29	հ	1927 թվականից՝ բնակելի տուն

	3.1.			**ջրհան աշտարակ**	1902 թ.	«Սարդարապատ» կայարանի տարածքում	Հ	կառուցված է 18 մ խորությամբ ջրհորի վրա, ծառայել է կայարանի կարիքների համար, 2008-2009-ից չի գործում

* Հուշարձանների պետական ցուցակը կազմելիս հիմք է ընդունվել «Հայաստանի հանրապետության վարչատարածքային բաժանման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված կառուցվածքը՝ մարզի և բնակավայրերի նոյն համարակալմամբ:

(3.1-ին բաժինը լրաց. 14.08.25 N 1151-Ն)

3. 2. Վաղարշապատ քաղաք

1	2	3	4	**5**	6	7	8	9
1.				**ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ**	19 -րդ դ. վերջ	Աբովյան - Մովսես Խորենացի փողոցների խաչմերուկ	S	
2.				**ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ**	20 -րդ դ. I կես	Ալավերդյան փող., 8	S	
3.				**ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ**	1947 թ.	Բաղրամյան փող., 37	S	
4.				**ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ**	19 -րդ դ. I կես	Իսի Լե Մուլինո փող. 46	S	Ծառայել է որպես ս. Գայանե եկեղեցու միաբանության տնտեսական շենք
5.				**ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ**	1950-ական թթ.	Մեսրոպ Մաշտոց փող., 79	S	
6.				**ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ**	20 -րդ դ. սկիզբ	Շահումյան փող., 10	S	
7.				**ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ**	20 -րդ դ. սկիզբ	Շահումյան փող., 12, 14	S	
8.				**ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ**	20 -րդ դ. սկիզբ	Շահումյան փող., 16	S	
9.				**ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ**	1880-ական թթ.	Շահումյան փող., 18	S	
10.				**ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ**	20 -րդ դ. սկիզբ	Շահումյան փող., 21	S	
11.				**ԲՆԱԿԵԼԻ ՏՈՒՆ**	1914 թ.	Շահումյան փող., 51	S	
12.				**ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ՝ ԷՋՄԻԱԾՆԻ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ**	17-20-րդ դդ.	ք. մ.	Հ	Մայր տաճարից ս. Գայանե եկեղեցի տանող ճանապարհի ձախ կողմում
	12.1.			**գերեզման՝ Առաքել Դավրիժեցու**	1670 թ.		Հ	

	12.2.			**գերեզման՝ Մուրադ ճարտարապետի**	1656 թ.		Հ	
13.				**ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ՝ ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏԻ Ս. ԳՐԻԳՈՐ (ՉՎԱՐԹՆՈՑ)**	5-7-րդ դդ.	3 կմ աե	Հ	Երևան - Էջմիածին մայրուղուց 0,5 կմ հվ
	13.1.			**եկեղեցի**	5-րդ դ. կես		Հ	
	13.2.			**եկեղեցի ս. Գրիգոր Լուսավորիչ**	643-662 թթ.		Հ	պատվիրատու՝ Ներսես Գ Տայեցի կաթողիկոս
	13.3.			**բաղնիք**	7-րդ դ. կես		Հ	
	13.4.			**պալատ՝ կաթողիկոսական**	652-662 թթ.		Հ	
		13.4.1.		**գահասրահ**	652-662 թթ.		Հ	
	13.5.			**թանգարանի շենք. Չվարթնոցի թանգարանի շենքը**	1937 թ.		Հ	վրկնգ.՝ 1981 թ.
	13.6.			**հուշարձան՝ Թորոս Թորամանյանի**	1985 թ.		Հ	քանդ.՝ Ա. Անդրեասյան
	13.7.			**կոթող**	մթա 7-րդ դ.		Հ	թանգարանի մուտքի մոտ, Ռուսա II -ի սեպագիր արձանագրությամբ
	13.8.			**հնձան**	7-րդ դ.		Հ	
	13.9.			**սեղանատուն**	7-րդ դ.		Հ	
	13.10.			**ջրհոր**	4-5-րդ դդ.		Հ	
	13.11.			**պարիսպ**	7 դ.		Հ	համալիրի ամ կողմում
14.				**ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼԻՐ «ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ Ս. ԷՋՄԻԱԾԻՆ»**	303 թ.- 20-րդ դ.	Մովսես Խորենացի - Արարատյան փողոցների խաչմերուկ	Հ	խաչմերուկից 200 մ հվ-ամ
	14.1.			**եկեղեցի «Մայր տաճար»**	4-17-րդ դդ.		Հ	
		14.1.1.		**զանգակատուն**	1653- 1658 թթ.		Հ	

		14.1.2.		**գանձարան**	1869 թ.		Հ	
			14.1.2.1.	**խաչքար՝տեր Ստեփանոսի**	1304 թ.		Հ	Գանձարանում, կոտրտված, խիստ հողմնահար, բերված՝ Նորավանքից կազմող՝ Մոմիկ
		14.1.3.		**խաչքար**	9 -րդ դ.		Հ	բակում, կանգնեցված քարաբեկորին
		14.1.4.		**խաչքար**	9 -րդ դ.		Հ	բակում, կանգնեցված բազալտե պատվանդանին, բերված՝ Մաքենիսից, վերին ձախ անկյունը՝ կոտրված
		14.1.5.		**խաչքար՝ Դեղոյնի**	1148 թ.		Հ	բակում, բերված՝ Գլաձորից
		14.1.6.		**խաչքար**	1171 թ.		Հ	թևավոր խաչ, բեկորները՝ բերված Հովհաննավանքից, հավաքված և ամրացված՝ 1977թ.
		14.1.7.		**խաչքար՝ Խաչատուր Անհաղթ փիլիսոփայի**	1218 թ.		Հ	բակում, բերված Գլաձորից
		14.1.8.		**խաչքար՝ Գրիգոր Խաղբակյանի**	1233 թ.		Հ	բակում, բարձր պատվանդանին, բերված՝ Իմիրզեկ հնավայրից
		14.1.9.		**խաչքար՝ Գրիգոր և Մամքան Մամիկոնյանների («Ամենափրկիչ»)**	1273 թ.		Հ	բակում, բարձր պատվանդանին, երկատված, բերված՝ Ջղին-գյոլ հնավայրից
		14.1.10.		**խաչքար**	1287 թ.		Հ	բակում, արձանագիր պատվանդանին, բերված՝ Աղջոց վանքից
		14.1.11.		**խաչքար՝ Թամթայի**	1297 թ.		Հ	բակում, պատվանդանին, բերված՝ Վարդենիսի ենթատարածքի Ակունք գյուղի «Գոմեր» գյուղատեղիից
		14.1.12.		**խաչքար**	13-րդ դ.		Հ	բակում, կանգնեցված բազալտե պատվանդանին, բերված՝ Գեղարդից, քիվի դիմային մակերեսը՝ տաշված
								բակում,

		14.1.13.		**խաչքար**	13-րդ դ.		Հ	կանգնեցված բազալտե պատվանդանին, քիվի վերնամասն արձանագիր, վերին անկյունները՝ կոտրված
		14.1.14.		**խաչքար**	13-րդ դ.		Հ	բակում, դիրքը՝ հորիզոնական
		14.1.15.		**խաչքար՝ Ներսեսի և Տիրացի**	13-րդ դ.		Հ	բակում, կանգնեցված բազալտե պատվանդանին, բերված՝ Գեղարդից
		14.1.16.		**խաչքար**	13-րդ դ.		Հ	բակում, կանգնեցված բազալտե պատվանդանին, բերված՝ Գեղարդից
		14.1.17.		**խաչքար**	14-րդ դ.		Հ	բակում, կանգնեցված մեծ քարաբեկորին, երկատված, վերին ձախ անկյունը՝ կոտրված
		14.1.18.		**խաչքար՝ Ասիլի**	1451 թ.		Հ	բակում, բերված՝ Մաքենյաց վանքից
		14.1.19.		**խաչքար՝ Սառայի**	1451 թ.		Հ	ագուցված մկրտարանի պատին
		14.1.20.		**խաչքար՝ Մարջանի և Ալեքսանի**	1495 թ.		Հ	ագուցված մկրտարանի պատին
		14.1.21.		**խաչքար՝ Խաթունի**	15 -րդ դ.		Հ	ագուցված մկրտարանի պատին
		14.1.22.		**խաչքար՝ Վարդանի և Արևի**	1543 թ.		Հ	բակում, բարձր պատվանդանին, բերված՝ Վարդենիսի ենթատարածքի Ակունք գյուղի «Գոմեր» գյուղատեղիից՝ 1975 թ.
		14.1.23.		**խաչքար**	1569 թ.		Հ	բակում, եռաստիճան պատվանդանին, բերված՝ Վարդենիսի ենթատարածքի Լճավան գյուղի «Գթաշեն» գյուղատեղիի գերեզմանոցից
		14.1.24.		**խաչքար՝ Սուլթանղուլի**	16 -րդ դ.		Հ	բակում, կանգնեցված բազալտե պատվանդանին, բերված՝ Վարդենիսի ենթաշրջանի Գթաշեն

								գյուղատեղիից
		14.1.25.		**խաչքար**	16 -րդ դ.		Հ	բակում, կանգնեցված բազալտե պատվանդանին, բերված՝ Մաքենյաց վանքից, արձանագիր
		14.1.26.		**խաչքար՝ Հակոբի**	1601 թ.		Հ	բակում, կանգնեցված պատվանդանին, բերված՝ Հին Ջուղայից
		14.1.27.		**խաչքար՝ Զաքարի, ծնողների և Ամիրի**	1602 թ.		Հ	բակում, կանգնեցված պատվանդանին, բերված՝ Հին Ջուղայից
		14.1.28.		**խաչքար՝ Ստեփանոսի**	1602 թ.		Հ	բակում, կանգնեցված պատվանդանին, բերված՝ Հին Ջուղայից
		14.1.29.		**խաչքար՝ պարոն Հովհաննեսի**	1602 թ.		Հ	բակում, կանգնեցված պատվանդանին, բերված՝ Հին Ջուղայից կազմող՝ Գրիգոր
		14.1.30.		**խաչքար՝ Խերխորի**	1602 թ.		Հ	բակում, կանգնեցված պատվանդանին, բերված՝ Հին Ջուղայից
		14.1.31.		**խաչքար՝ Սուլթանի, Ավետիքի և Բուրթելի**	1603 թ.		Հ	բակում, կանգնեցված պատվանդանին, բերված՝ Հին Ջուղայից
		14.1.32.		**խաչքար**	1639 թ.		Հ	թևավոր խաչ բակում, բերված՝ Արցախի Խամշի վանքից
		14.1.33.		**խաչքար՝ Սարգսի**	1745 թ.		Հ	բակում, կանգնեցված պատվանդանին, բերված՝ Նորադուզի պատմական գերեզմանոցից կազմող՝ Ներսես
		14.1.34.		**խաչքար՝ Մեծ եղեռնի 50-ամյակին**	1965 թ.		S	կաթողիկոսարանի բակում, տաճարից հս ճարտ.՝ Ռ. Իսրայելյան
		14.1.35.		**խաչքար՝ S.S. Վազգեն Ա կաթողիկոսի 20-ամյա հայրապետությանը**	1976 թ.		S	Վեհարանի մոտ, ճարտ.՝ Ռ. Իսրայելյան

		14.1.36.		**կոթող**	մթա 8-7-րդ դդ.		Հ	տաճարից 20 մ հս, ամրացված պատվանդանին՝ 1964 թ.
		14.1.37.		**կոթող**	1603 թ.		Հ	բակում, ճեմարանի մոտ, կազմող՝ Զոհրապ
		15.1.38.		**հուշաղբյուր՝ Խրիմյան Հայրիկին**	1982 թ.		S	քանդ.՝ Գետիկ Բաղդասարյան ճարտ.՝ Յու. Թամանյան պատվիրատու՝ վանեցի Միհրան և Սեդա Բաբուխանյաններ
		14.1.39.		**հուշաղբյուր «Կաթնաղբյուր»**	1967 թ.		S	տաճարի գլխ. մուտքից ձախ պատվիրատու՝ ամերիկահայ Ս. Տեր-Գրիգորյան
			14.1. 39.1.	**խաչքար**	13 -րդ դ.		Հ	կանգնեցված հուշաղբյուրի կիսակամարում
		14.1.40.		**գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Դանիել Ա Պայազատեցու**	1808 թ.		Հ	Մայր տաճարի ամ մուտքի մոտ
		14.1.41.		**գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Հովհաննես Ը Կարբեցու**	1842 թ.		Հ	Մայր տաճարի ամ մուտքի մոտ
		14.1.42.		**գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Ներսես Ե Աշտարակեցու**	1857 թ.		Հ	Մայր տաճարի ամ մուտքի մոտ
		14.1.43.		**գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Գևորգ Դ Կոստանդնու-պոլսեցու**	1882 թ.		Հ	Մայր տաճարի հվ մուտքի մոտ
		14.1.44.		**գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Մակար Ա-ի**	1891 թ.		Հ	Մայր տաճարի ամ մուտքի մոտ
		14.1.45.		**գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Մկրտիչ Ա Խրիմյանի (Խրիմյան Հայրիկ)**	1907 թ.		Հ	Մայր տաճարի ամ մուտքի մոտ
				գերեզման՝				

		14.1.46.		**Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Մաթևոս Բ Կոստանդնուպոլսեցու**	1910 թ.		Հ	Մայր տաճարի ամ մուտքի մոտ
		14.1.47.		**գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Գևորգ Ե Տփխիսեցու**	1930 թ.		Հ	Մայր տաճարի ամ մուտքի մոտ
		14.1.48.		**գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Գևորգ Զ-ի**	1954 թ.		Հ	Մայր տաճարի ամ մուտքի մոտ
		14.1.49.		**գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Վազգեն Ա-ի**	1994թ.			Մայր տաճարի ամ մուտքից աջ
		14.1.50.		**գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Գարեգին Ա-ի**	1999թ.			Մայր տաճարի ամ մուտքից աջ
	14.2.			**բնակելի շենք վանականների («Երեմյան խցեր»)**	1894 թ.		Հ	տաճարից 80 մ աե
	14.3.			**հյուրանոց «Ղազարապատ»**	18-րդ դ. Ի կես		Հ	Մայր տաճարից 100 մ հվ-աե
	14.4.			**մատենադարանի շենք**	1903 թ.		Հ	Մայր տաճարից 100 մ հս-աե
	14.5.			**սեղանատուն**	17 -րդ դ. Ի կես		Հ	Մայր տաճարից 35 մ հվ
	14.6.			**վեհարան**	1738-1741 թթ.		Հ	հին վեհարան, Մայր տաճարից 50 մ հվ-ամ
		14.6.1.		**խաչքար**	13-րդ դ.		Հ	բերված՝ Գտիչի վանքից
		14.6.2.		**խաչքար՝ աթաբեկ Տարսայիճի, Բուրթելի և Բուղտայի**	1308 թ.		Հ	Վեհարանի ներսում, բերված՝ Նորավանքից կազմող՝ Մոմիկ
		14.6.3.		**խաչքար՝ Ուլուխանի**	1600 թ.		Հ	ագուցված պատին, բերված՝ Նորադուզից կազմող՝ Քիրամ
	14.7.			**վեհարան**	1910 թ.		Հ	նոր վեհարան տաճարից 200 մ ամ
	14.8.			**տպարանի շենք**	1771 թ.		Հ	Մայր տաճարից 80 մ հվ-աե

	14.9.			**հուշարձան «Տրդատադուռ»**	17-րդ դ.		Հ	Մայր տաճարից 35 մ ամ
	14.10.			**լիճ Ներսիսյան**	1846 թ.		Հ	Մայր տաճարից 220 մ հվ-ամ
	14.11.			**հիվանդանոցի շենք**	19-րդ դ. վերջ		Հ	Մայր տաճարից 200 մ հվ
15.				**ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ**	1767 թ.	կենտրոնում (այսուհետև՝ կնտ)	Հ	Մայր տաճարից 360 մ հս
	15.1.			**զանգակատուն**	1767 թ.		Հ	վրկնգ՝ 1983 թ. ճարտ.՝ Թ. Գևորգյան
	15.2.			**խաչքար**	12-րդ դ.		Հ	ագուցված՝ հս պատին
	15.3.			**խաչքար**	1472 թ.		Հ	ագուցված՝ ամ պատին կազմող՝ Դավիթ
	15.4.			**խաչքար**	16 -րդ դ.		Հ	ագուցված՝ հվ պատին
	15.5.			**խաչքար**	16-րդ դ.			ագուցված՝ հս պատին կազմող՝ Մելիքսեթ
	15.6.			**խաչքար՝ Շիրվանի, Մարինեի և Ուլուբեկի**	1581 թ.		Հ	ագուցված՝ ամ պատին
	15.7.			**խաչքար**	1596 թ.		Հ	ագուցված՝ հս պատին
	15.8.			**խաչքար**	1655 թ.		Հ	ագուցված՝ ամ պատին կազմող՝ Դավիթ
16.				**ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԳԱՅԱՆԵ**	630 թ.- 20-րդ դ.	հվ մասում	Հ	կից է Կոմերիտմիության փողոցին
	16.1.			**խաչքար**	10-րդ դ.		Հ	ագուցված՝ ամ ճակատին, արտաքուստ
	16.2.			**խաչքար**	10-րդ դ.		Հ	ագուցված՝ ամ ճակատին, արտաքուստ
	16.3.			**խաչքար**	10-11-րդ դդ.		Հ	հվ-աե կողմում, իրար կողքի կանգնեցված 3 խաչքարերից կենտրոնինը, քիվը՝ արձանագիր

	16.4.			**խաչքար**	10-11-րդ դդ.		Հ	հվ-աե կողմում, իրար կողքի կանգնեցված 3 խաչքարերից ձախից 1-ինը
	16.5.			**խաչքար**	12-13-րդ դդ.		Հ	եկեղեցու հվ պատի մոտ, ներքուստ, ձախ եզրը և վերին աջ անկյունը կոտրված
	16.6.			**խաչքար**	12-13-րդ դդ.		Հ	եկեղեցու հս-աե կողմում, ամրացված՝ պատվանդանին
	16.7.			**խաչքար**	15-16-րդ դդ.		Հ	եկեղեցու հվ պատի մոտ, ներքուստ, ձախ եզրը և վերին աջ անկյունը՝ կոտրված, արձանագիր
	16.8.			**խաչքար**	15-16-րդ դդ.		Հ	հվ-աե կողմում, իրար կողքի կանգնեցված 3 խաչքարերից ձախից 3-րդը
	16.9.			**գավիթ**	1688 թ.		Հ	վրնրգ.՝ 1977թ.
		16.9.1.		**խաչքար**	11-12-րդ դդ.		Հ	գավթի հս մույթի մոտ, պահպանվել է ստորին հատվածը
		16.9.2.		**խաչքար**	11-12-րդ դդ.		Հ	հենած գավթի պատին, երկատված, երկատված մասերը՝ միացված
		16.9.3.		**խաչքար**	12-13-րդ դդ.		Հ	ագուցված՝ գավթի հս պատին, որմնասյան աջ կողմում
		16.9.4.		**խաչքար**	1456 թ.		Հ	հս պատին կազմող՝ Սարգիս
		16.9.5.		**խաչքար՝ Հովհաննես Շահզատի**	15-16-րդ դդ.		Հ	ագուցված՝ գավթի հվ պատին, ներքուստ
		16.9.6.		**խաչքար՝ Սարգսի**	15-16-րդ դդ.		Հ	ագուցված՝ գավթի հվ պատին, ներքուստ
		16.9.7.		**խաչքար՝ Մարգարի**	16-րդ դ.		Հ	հվ պատին, զույգ խաչքարերից ձախակողմյանն է կազմող՝ Քիրամ
		16.9.8.		**խաչքար՝ Ավագ**	1599 թ.		Հ	հվ պատին, զույգ խաչքարերից

				խաթունի				աջակողմյանն է կազմող՝ Քիրամ
		16.9.9.		**խաչքար՝ Ակոբի**	1642 թ.		Հ	ամ պատին
		16.9.10.		**գերեզման՝ վարդապետ Ներսեսի**	1651 թ.		S	
		16.9.11.		**գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Եղիազար Ա Այնթափցու**	1691 թ.		Հ	
		16.9.12.		**գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Աբրահամ Բ Մշեցու**	1734 թ.		Հ	
		16.9.13.		**գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Ղազարի**	1750 թ.		Հ	
		16.9.14.		**գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Մինաս Ա Ակնեցու**	1753 թ.		Հ	
		16.9.15.		**գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Հակոբ Շամախեցու**	1762 թ.		Հ	
		16.9.16.		**գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Սիմեոն Ա Երևանցու**	1780 թ.		Հ	
		16.9.17.		**գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Ղուկաս Կարնեցու**	1799 թ.		Հ	
		16.9.18.		**գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Հովսեփ Արղությանի**	1801 թ.		Հ	
		16.9.19.		**գերեզման՝ արքեպիսկոպոս Բարսեղի**	1812 թ.		S	
		16.9.20.		**գերեզման՝ Սողոմոն Հովսեփյանի**	1829 թ.		S	
		16.9.21.		**գերեզման՝ Ոսկի Էնակոփյանցի**	1829 թ.		S	
		16.9.22.		**գերեզման՝ Թովմա Հովսեփյանց - Ղորղանյանցի**	1842 թ.		S	

		16.9.23.		**գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Մաթեոս Ա Կոստանդնուպոլսեցու (Չուխաճյան)**	1865 թ.		Հ	
		16.9.24.		**գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Խորեն Ա-ի**	1938 թ.		Հ	
	16.10.			**բնակելի տուն**	19 -րդ դ.		Տ	եկեղեցուց 30 մ հս-աե
	16.11.			**գերեզմանոց**	10-20 դդ.		Հ	
		16.11.1.		**գերեզման՝ Վարդան Խաչատուրի Աբովյանի**	1896 թ.		Հ	Խաչատուր Աբովյանի որդին է
		16.11.2.		**գերեզման՝ Սամսոն Տեր-Պողոսյանի (Խենթ)**	1912 թ.		Հ	
		16.11.3.		**գերեզման՝ Սմբատ Գրիգորի Բորոյանի (Մախլուտո)**	1956 թ.		Հ	
		16.11.4.		**խաչքար**	10 -րդ դ.		Հ	
		16.11.5.		**խաչքար**	10-11-րդ դդ.		Հ	
		16.11.6.		**խաչքար**	12-13-րդ դդ.		Հ	
		16.11.7.		**խաչքար**	14-16-րդ դդ.		Հ	կանգնեցված՝ դեղնավուն տուֆից պատրաստված՝ պատվանդանին
		16.11.8.		**խաչքար**	15-16-րդ դդ.		Հ	
	16.12.			**գերեզմանոց**	19-20-րդ դդ.		Հ	եկեղեցուց 80 մ ամ
	16.13.			**հուշաղբյուր՝ Աննիկ Դերձակյանի**	1960-ական թթ.		Տ	ճարտ.՝ Ռ. Իսրայելյան
	16.14.			**հուշաղբյուր 1915թ. Մեծ եղեռնի զոհ կարնոհայությանը**	1983 թ.		Տ	ճարտ.՝ Ա. Գալիկյան
	16.15.			**միաբանության շենք**	1880-ական թթ.		Հ	եկեղեցուց 40 մ ամ վրնրգ.՝ 1987թ.

		16.15.1.		**խաչքար**	1642 թ.		Հ	շենքի հվ թևում ձգվող միջանցքում
	16.16.			**նկուղ**	1764 թ.		S	
	16.17.			**ջրհոր**	7-րդ դ.		Հ	վրնրգ.՝ 1845 թ.
	16.18.			**գերեզման Լուսինե Չաքարյանի**	1992 թ.	Սբ. Գայանե եկեղեցու հս պատի մոտ	S	
17.				**ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՀՌԻՓՍԻՄԵ**	618 թ.	Մեսրոպ Մաշտոց - Գր. Նարեկացի փողոցների խաչմերուկ	Հ	քաղաքի աե մասում
	17.1.			**խաչքար**	9-րդ դ.		Հ	տեղափոխված է Եղեգնաձորից, եկեղեցու հս-ամ մույթի մոտ, փայտե շրջանակի մեջ
	17.2.			**գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Փիլիպոս Հաղբակեցու**	1655 թ.		Հ	եկեղեցու ներսում, խորանից ձախ
	17.3.			**զանգակատուն**	1790 թ.		Հ	պատվիրատու՝ Խաչիկ Ջնթլումյան Ջուղայեցի
		17.3.1.		**գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Աստվածատուր Համադանցու**	1725 թ.		Հ	զանգակատան մուտքից հվ
		17.3.2.		**գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Կարապետ Բ Ուլնեցու**	1729 թ.		Հ	զանգակատան մուտքից հս
	17.4.			**եկեղեցի**	4-5-րդ դդ.		Հ	
	17.5.			**բնակելի տուն**	1894 թ.		S	եկեղեցուց 40 մ հվ-ամ
	17.6.			**բնակելի տուն. Վանահոր տունը**	1894 թ.		S	եկեղեցուց հվ-աե
	17.7.			**աղբյուր**	1960-ական թթ.		S	բակում, Վանահոր տան մոտ ճարտ.՝ Ռ. Իսրայելյան
	17.8.			**շինություն**	19-րդ դ. վերջ		S	թաղակապ նկուղներ
	17.9.			**գերեզմանոց**	4-19-րդ դդ.		S	եկեղեցուց 50 մ աե

		17.9.1.		**խաչքար**	1195 թ.		Հ	եկեղեցու աե պարսպի տակ, արձանագիր, մեջտեղից կոտրված, կոտրված մասերը դրված են իրարից հեռու
		17.9.2.		**խաչքար**	1424 թ.		Հ	եկեղեցու աե պարսպի տակ, արձանագիր, բեկոր
		17.9.3.		**խաչքար**	1481 թ. ?		Հ	միանավ եկեղեցու ամ կողմում, արձանագիր, տեղադրված՝ արձանագիր պատվանդանին
		17.9.4.		**խաչքար՝ Ակոբջանի**	1552 թ.		Հ	եկեղեցուց աե, պարսպի տակ
		17.9.5.		**խաչքար՝ Մարգարի**	16-րդ դ.		Հ	եկեղեցու բակում, երկատված կազմող՝ Սամվել
		17.9.6.		**խաչքար՝ Մարտիրոս եպիսկոպոսի**	16-րդ դ.		Հ	Վանահոր տան մոտ, հենած աե պարսպին, վերնամասը և ստորին ձախ հատվածը՝ կոտրված
		17.9.7.		**խաչքար**	16-րդ դ.		Հ	եկեղեցու աե պարսպի տակ, արձանագիր, հորինվածքի կենտրոնական հատվածը՝ խիստ հողմնահարված
		17.9.8.		**խաչքար՝ Ղազարի**	16-րդ դ.		Հ	եկեղեցու աե պարսպի տակ, եզրագոտու աջ կողմը՝ վնասված, կենտրոնից ճաքած
		17.9.9.		**խաչքար՝ Ազամաթի**	16-րդ դ.		Հ	եկեղեցու աե պարսպի տակ, արձանագիր, երկատված, երկատված մասերը՝ դրված կողք-կողքի
		17.9.10.		**խաչքար**	1692 թ.		Հ	եկեղեցու աե պարսպի մոտ, արձանագիր, հողմնահարված
	17.10.			**պարիսպ**	1776 թ. 1894 թ.		Հ	եկեղեցու շուրջը
	17.11.			**դարպաս**	16-17-րդ դդ.		Հ	եկեղեցուց 100 մ հս

18.				**ԵԿԵՂԵՑԻ Ս.ՇՈՂԱԿԱԹ**	1694 թ.	Նալբանդյան - Սահակ Պարթև փողոցների խաչմերուկ	Հ	
	18.1.			**գավիթ**	1694 թ.		Հ	
		18.1.1.		**գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Նահապետ Ա Եդեսացու**	1705 թ.		Հ	
		18.1.2.		**գերեզման՝ Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Աբրահամ Գ Կրտեացու**	1737 թ.		Հ	
	18.2.			**գերեզմանոց**	19-րդ դ.		S	եկեղեցու աե կողմում
	18.3.			**եկեղեցի**	4-5-րդ դդ.		Հ	եկեղեցու հվ-ամ կողմում
	18.4.			**Հուշաղբյուր Մեծ եղեռնի կեսարիո Պունիան գյուղի նահատակների**	1987 թ.	Սբ. Շողակաթ եկեղեցու բակում	S	ճարտ.՝ Արծրուն Գալիկյան պատվիրատուներ՝ Խորեն և Երվանդուհի Ասատուրյաններ
19.				**ԿՈԹՈՂ-ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ «ՉՎԱՐԹՆՈՑ» («ԱՐԾԻՎ»)**	1957 թ.	3 կմ աե	Հ	Երևան-Վաղարշապատ մայրուղու եզրին քանդ.՝ Ե. Քոչար ճարտ.՝ Ռ. Իսրայելյան
20.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԽԱՉՏԱՏՈՒՐ ԱԲՈՎՅԱՆԻ**	1947 թ.	ք. մ.	S	N 4 դպրոցի առջև ճարտ.՝ Զ. Տերտերյան
21.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻ**	1970 թ.	Մեսրոպ Մաշտոց փող.	S	քանդ.՝ Դ. Սիմոնյան, Գ. Եփրոյան ճարտ.՝ Զ. Տերտերյան
22.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԿՈՄԻՏԱՍԻ**	1969 թ.	կենտրոնում	S	կենտրոնական հրապարակում քանդ.՝ Ե. Քոչար
23.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԿԱՐԳԵՐԻ ՀԱՍՏԱՏՄԱՆ ՀԱՄԱՐ 1921թ. ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՄԱՐՏԵՐՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾ ԿՈՄՈՒՆԱՐՆԵՐԻ**	1953 թ.	ք. մ.	S	քաղաքային զբոսայգում, Մայր տաճարից 80 մ հս ճարտ.՝ Ռ. Զուբեցյան
24.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ՄԵՍՐՈՊ ՄԱՇՏՈՑԻ**	1981 թ.	կնտ.	S	կենտրոնական հրապարակում քանդ.՝ Լ. Թոքմաջյան

25.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԱՆԱՍՏԱՍ ՄԻԿՈՅԱՆԻ**	1944 թ.	ք. մ.	S	քաղաքային գբոսայգում քանդ.՝ Ա. Սարգսյան
26.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ՍՏԵՓԱՆ ՇԱՀՈՒՄՅԱՆԻ**	1961 թ.	ք. մ.	S	համանուն քաղաքային գբոսայգում
27.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ 1827 թ. ՌՈՒՍ-ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄՈՒՄ ՉՈՀՎԱԾ ՌՈՒՍ ՄԱՐՏԻԿՆԵՐԻ**	1833 թ.	ամ մասում	Հ	ամ եզրին, Էջմիածին-Արմավիր ավտոճանապարհին
28.				**ՃԵՄԱՐԱՆԻ ՇԵՆՔ. ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԸ**	1873 թ.	Արարատյան - Մովսես Խորենացի փողոցների խաչմերուկ	Հ	խաչմերուկից 80 մ հվ
	28.1.			**հուշարձան՝ Ռաֆայել Պատկանյանի**	1901 թ.	ք. մ.	Հ	Գևորգյան ճեմարանի առջև քանդ.՝ Ա. Տեր-Մարուքյան պատվիրատու՝ նախիջևանցի Ավետիք Պողոսյան
	28.2.	***(կետն ուժը կորցրել է 26.06.08 N 648-Ն)***						
	28.3.			**հանրակացարան**	1879 թ.		Հ	ճեմարանի շենքից 30 մ աե
	28.4.			**հիվանդանոցի շենք**	20-րդ դ. սկիզբ		Հ	ճեմարանի շենքից 120 մ հվ-աե: Այժմ շենքում գործում է քաղաքային սանիտարա-էպիդեմիական կայանը:
	28.5.			**ուսումնական մասնաշենք**	19-րդ դ. վերջ		Հ	ճեմարանի շենքից 170 մ աե
29.				**ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՏՈՒՆ**	1954 թ.	Մեսրոպ Մաշտոց փող.	S	ճարտ.՝ Ս. Մանուկյան
30.				**ՏՈՒՆ-ԹԱՆԳԱՐԱՆԻ ՇԵՆՔ. ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆԻ ՏՈՒՆ ԹԱՆԳԱՐԱՆԸ**	19-րդ դ. վերջ	կնտ.	Հ	քաղաքի կենտրոնական հրապարակից ամ
	30.1			**հուշարձան՝ Հովհաննես Հովհաննիսյանի**	1959 թ		Հ	տուն-թանգարանի առջև քանդ.՝ Գ. Չուբարյան
31.				**ԵՂԻՇԵ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆԻ ՀԱՅՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆԸ**	19 դ. Վերջ	Ռ. Մելիքյան փող. 14 և 16	S	ավերված
						Մ. Մաշտոցի փող., Գր.		

32.				**ԽԱՉՔԱՐ ՍԱՐԳԻՍ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆԻՆ**	1993 թ.	Նարեկացու անվ. թիվ 2 դպրոցի բակում	S	եղել է մշակույթի տան մոտ
33.	.			**ՀՆՁԱՆ**	19-դ. վերջ- 20 դ. սկիզբ	քաղաքի կենտրոնից 2,5 կմ հս-աե	S	Զվարթնոց թաղամասին հարող այգիներում

(3.2-րդ բաժինը լրաց. 14.08.25 N 1151-Ն)

3.5. Ակնաշեն գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ**	մթա 2-1 հզմ	0,3 կմ հվ-աե	Հ	Ակնաշեն-Գայ խճուղուց աջ, բնակատեղին գբաղեցնող բլրի հս-աե լանջին 1998 թ. կառուցվել է մատուռ
2.				**ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ԽԱԹՈՒՆԱՐԽ»**	մթա 6-5 հզմ	0,5 կմ հս	Հ	Վաղարշապատ-Մարգարա ճանապարհից 0,5 կմ ամ
	2.1.			**դամբարանադաշտ**	մթա 4-3 հզմ		Հ	
3.				**ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ**	1969 թ.	գյուղի մեջ (այսուհետ՝ գ. մ.)	S	
4.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՀՎԱԾՆԵՐԻ**	1983 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Ա. Սարգսյան

3.6. Աղավնատուն գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԱՄՐՈՑ**	մթա 2-1 հզմ, 10-19-րդ դդ.	հվ-ամ մասում	Հ	գյուղի եզրին, գյուղ մտնող ճանապարհից ձախ
	1.1.			**եկեղեցի**	10-11-րդ դդ.		Հ	
	1.2.			**գերեզմանոց**	10-20-րդ դդ.		S	
		1.2.1.		**խաչքար**	11-րդ դ.		Հ	
2.				**ԱՇՏԱՐԱԿ**	մթա 2-1 հզմ	5 կմ հս-ամ	Հ	
	2.1.			**դամբարանադաշտ**	մթա 2-1 հզմ		Հ	
3.				**ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ԱՂՎԵՍԻ ՂՌԵՐ»**	մթա 4-3 հզմ	հվ-ամ մասում	Հ	գյուղի եզրին, Աղավնատուն-Արագած ճանապարհի ձախ կողմում

4.				**ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ**	մթա 2-1 հզմ	0,3 կմ հս-ամ	Հ	գյուղի գործող գերեզմանոցից հս
	4.1.			**դամբարանադաշտ**	մթա 2-1 հզմ		Հ	
5.				**ԴԱՄԲԱՐԱՆ**	14-րդ դ.	հվ մասում	Հ	գյուղի եզրին, Մերուժան Բեյբությանի տնամերձում, տեղացիներն անվանում են «Գումբազ»
6.				**ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ**	մթա 2-1 հզմ, 19-րդ դ.	հս-ամ մասում	Հ	գյուղի գործող գերեզմանոցի հվ հատվածում
	6.1.			**գերեզմանոց**	19-րդ դ.		Հ	տարածքում է գտնվում գյուղի նորակառույց մատուռը
7.				**ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ**	1860 թ.	գ. մ.	S	
8.				**ԵԿԵՂԵՑԻ «ԿԱՐՄՐԱՎՈՐ»**	17-18-րդ դդ.	0,5 կմ ամ	S	այգիների մեջ վրնրգ.՝ 1999 թ.
	8.1.			**գերեզմանոց**	17-20-րդ դդ.		S	

3.8. Ամբերդ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ**	մթա 3-1 հզմ	հս մասում	Հ	գյուղի եզրին
	1.1.			**դամբարանադաշտ**	մթա 3-1 հզմ		Հ	
2.				**ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ**	17-19-րդ դդ.	հվ-աե մասում	S	ծիրանի այգիների մեջ
3.				**ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ**	18-19-րդ դդ.	հս-աե մասում	S	գյուղի եզրին, Քասախի բարձրադիր ափին
4.				**ԵԿԵՂԵՑԻ ԹՈՎՄԱ ԱՌԱՔՅԱԼ**	12-19-րդ դդ.	գ. մ.	Հ	ջրանցքի աջ ափին վրնրգ.՝ 1761 թ.

	4.1.			**խաչքար**	1594 թ.		Հ	եկեղեցու բեմին
	4.2.			**գերեզմանոց**	18-19-րդ դդ.		S	
5.				**ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՊՈՂՈՍ ՊԵՏՐՈՍ**	19-րդ դ.	կնտ մասում	S	ավերված

3.11. Այգեշատ գյուղ (էջմիածնի շրջ.)

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ**	մթա 2-1 հզմ	հս-աե մասում	Հ	ձգվում է «Արդար Դավիթ» լեռից մինչև Օշական՝ «Հնդզանի ձոր» տեղանքը
	1.1.			**դամբարանադաշտ**	մթա 2-1 հզմ		Հ	
	1.2.			**աշտարակ «Արդար Դավիթ»**	մթա 2-1 հզմ		Հ	համանուն լեռան գագաթին
2.				**ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ**	19-րդ դ.	ամ մասում	S	վրնրգ.՝ 1905-1909 թթ., 1983 թ.
3.				**ԵԿԵՂԵՑԻ ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՑ (Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ)**	7-րդ դ.	գ. մ.	Հ	
	3.1.			**գերեզմանոց**	10-18-րդ դդ.		Հ	
	3.2.			**պարիսպ**	19-րդ դ. սկիզբ		S	
4.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՀՎԱԾՆԵՐԻ**	1979 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Լ. Թոքմաջյան ճարտ.՝ Կ. Գաբրիելյան

3.12. Ապագա գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ՈՐՄՆԱՆԿԱՐ «ՍԱՍՈՒՆՑԻՆԵՐ»	1974 թ.	մշակույթի տան նախասրահում	Հ	նկարիչ՝ Ս. Մուրադյան

(3.12-րդ բաժինը լրաց. 14.08.25 N 1151-Ն)

3.13. Առատաշեն գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ**	մթա 6-5 հզմ	0,5 կմ հս-աե	Հ	Քասախ գետի աջ ափին
2.				**ԵԿԵՂԵՑԻ**	19-րդ դ.	Այվազյան փող.	S	կիսավեր

3.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻ**	1980 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Լ. Թոքմաջյան ճարտ.՝ Կ. Գաբրիելյան

3.14. Արագած գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԱՄՐՈՑ**	մթա 9-6-րդ դդ., 19-20-րդ դդ.	հվ-ամ մասում	Հ	գյուղի եզրին
	1.1.			**գերեզմանոց**	19-20-րդ դդ.		S	տարածվում է ամրոցի 2-րդ շարք պարիսպներից ներս
2.				**ԱՇՏԱՐԱԿ**	մթա 1 հզմ	1,2 կմ հվ-ամ	Հ	բլրի վրա, ուրարտական ամրոցի դիմաց
3.				**ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ**	մթա 2-1 հզմ	2 կմ հս-ամ	Հ	նորատունկ ծիրանի այգիների եզրին բարձրացող քարքարոտ սարալանջին
	3.1.			**դամբարանադաշտ**	մթա 2-1 հզմ		Հ	
4.				**ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ**	մթա 2-1 հզմ	1,5 կմ հս-ամ	Հ	նորատունկ ծիրանի այգիների հարևանությամբ
5.				**ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՍՏԵՓԱՆՈՍ**	1870 թ.	գ. մ.	S	
6.				**ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ՝ ՀՈԿՏԵՄԲԵՐՅԱՆ ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅԱՆ ՀԵՐՈՍՆԵՐԻ**	1960 թ.	գ. մ.	S	
7.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻ**	1985 թ.	հս մասում	S	

3.15. Արագափ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԹԱԹՈՒԼ ՀՈՒՐՅԱՆԻ**	1973 թ.	գ. մ.	S	գյուղի համանուն դպրոցի բակում քանդ.՝ Գ. Ահարոնյան

3.17. Արաքս գյուղ (Էջմիածնի շրջ.)

1	2	3	4	5	6	7	8	9

1.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՀՎԱԾՆԵՐԻ**	1979 թ.	գ. մ.	S	ճարտ.՝ Կ. Գաբրիելյան
2.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ՍՏԵՓԱՆ ՇԱՀՈՒՄՅԱՆԻ**		գ. մ.	S	

3.18. Արգավանդ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ**	19-20-րդ դդ.	գ. մ.	S	
2.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՀՎԱԾՆԵՐԻ**	1975 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Ս. Բաբայան, Կ. Բաբայան, Ս. Մուրադյան

3.19. Արգինա գյուղ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				**ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ**	15-19-րդ դդ.	2,5 կմ հվ-աե	Հ	
2.				**ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ**	մթա 2-1 հզմ	4 կմ հվ-աե	Հ	

3.20. Արմավիր գյուղ

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.				**ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ՄՈՒՐԱԲԼՈՒՐ-ԱՐԵՎԻԿ»**	մթա 3 հզմ	2,5 կմ աե	Հ	Արմավիր-Արևիկ ճանապարհին
2.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՀՎԱԾՆԵՐԻ**	1971 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Կ. Նուրիջանյան ճարտ.՝ Լ. Նալբանդյան
3.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ՎԱՀԱԳՆԻ**	1971 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Կ. Նուրիջանյան

3.21. Արշալույս գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ**	14-18-րդ դդ.	1 կմ հվ	S	տարածքում 2 նորաշեն մատուռներ
2.				**ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ**	18-19-րդ դդ.	հվ մասում	S	գյուղ մտնող ճանապարհից աջ
	2.1.			**գերեզմանոց**	18-19-րդ դդ.		S	
3.				**ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ**	1903-1909 թթ.	գ. մ.	S	վրնրգ.՝ 1979 թ.

4.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻ**	1988 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Տ. Արզումանյան ճարտ.՝ Ռ. Բալայան
5.				**ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՏՈՒՆ**	1961 թ.	գ. մ.	S	ճարտ.՝ Ռ. Ալավերդյան
6.				**ՋՐՀԱՆ ԿԱՅԱՆ**	1925-1927 թթ.	գյուղից 4.35 կմ հվ-ամ, Ակնա լճի հս-աե ափին	Հ	ճարտ.՝ Ա. Թամանյան չի գործում

(3.21-րդ բաժինը լրաց. 14.08.25 N 1151-Ն)

3.23. Արտիմետ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ**	1876 թ.	գ. մ.	S	գյուղ մտնող ճանապարհից աջ վրնրգ.՝ 1976 թ.՝ Գ. Գևորգյանի կողմից
	1.1.			**խաչքար**	12-13-րդ դդ.		Հ	ամ պատին, մուտքից աջ
	1.2.			**խաչքար**	12-13-րդ դդ.		Հ	հվ պատին, մուտքից ձախ
	1.3.			**խաչքար**	12-13-րդ դդ.		Հ	հվ պատին, մուտքից աջ
	1.4.			**խաչքար**	12-13-րդ դդ.		Հ	հս պատին, մուտքից ձախ
	1.5.			**խաչքար**	15-16-րդ դդ.		Հ	ամ պատին, մուտքից ձախ
	1.6.			**խաչքար**	1621 թ.		Հ	հս պատին, մուտքից աջ

3.25. Արևադաշտ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ**	մթա 2-1 հզմ	1 կմ հվ-ամ	Հ	
	1.1.			**դամբարանադաշտ**	մթա 2-1 հզմ		Հ	բնակատեղիի հս մասում

3.26. Արևաշատ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ**	1905-1907 թթ.	գ. մ.	S	
2.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻ**	1984 թ.	գ. մ.	S	ճարտ.՝ Կ. Գաբրիելյան

3.28. Բագարան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9

1.				**ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ**	մթա 2-1 հզմ, մթ 7-րդ դ.	9,5 կմ հս-աե	Հ	
2.				**ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ**	10-13-րդ դդ.	հս մասում	S	
3.				**ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՇՈՒՇԱՆ**	7 -րդ դ.	Ախուրյան գետի ձախ ափին	Հ	ժայռաբլրի վրա
4.				ՔԱՂԱՔԱՏԵՂԻ (ԴԱՍՏԱԿԵՐՏ) ԵՐՎԱՆԴԱԿԵՐՏ	մ.թ.ա. 2 դ.– մ.թ. 14 դ.	սկսվում է գյուղի հս մասից դեպի հս-աե մոտ 3 կմ, Ախուրյան գետի ձախ ափին, կիրճի երկայնական լանջին (ամբողջությամբ սահմանային ուղեկալի տարածքում է)	Հ	քաղաքատեղիի մյուս հատվածը տարածված է եղել գետի աջ ափին և նրա հետ կապվել է կամրջով, որի ավերակները նկատելի են
	4.1.			ապարանք	մ.թ.ա. 3 դ.- մ.թ. 4 դ.	գյուղից 1,5 կմ հս, Ախուրյան գետի ձախ ափին, Երվանդակերտ քաղաքատեղիում	Հ	եղել է երկհարկանի, ավերված է

(3.28-րդ բաժինը լրաց. 14.08.25 N 1151-Ն)

3.31. Բամբակաշատ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ**	1901 թ.	գ. մ.	S	
2.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՀՎԱԾՆԵՐԻ**	1968 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Ս. Պետրոսյան ճարտ.՝ Հ. Նալբանդյան

3.33. Գայ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՍԱՐԳԻՍ (Ս. ՆՇԱՆ)**	1894 թ.	գ. մ.	S	
2.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՀՎԱԾՆԵՐԻ**	1975 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Կ. Նուրիջանյան, Ա. Մարտիրոսյան ճարտ.՝ Մ. Հովսեփյան

3.35. Գրիբոյեդով գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ԿՂՉՅԱԿ ԲԼՈՒՐ» («ԱԴԱԲԼՈՒՐ»)**	մթա 4-3 հզմ	1,7 կմ ամ	Հ	Տարածվում է գյուղի միջով անցնող ոռոգման ջրանցքի եզերքով:
2.				**ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ՄՈԽՐԱԲԼՈՒՐ»**	մթա 4-1 հզմ, մթա 2-1-րդ դդ. 10-13-րդ դդ.	1 կմ հս-աե	Հ	Վաղարշապատ-Մարգարա ճանապարհից ամ, Քասախ գետի ձախ ափին

	2.1.			**տաճար**	մթա 4-3 հզմ, կես. մթա 3-1-րդ դդ.		Հ	
	2.2.			**ոռոգման համակարգ**	մթա 4-3 հզմ, կես. մջնդ		Հ	

3.36. Դալարիկ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ՇԵՆՔ «ՄԱՍՏԱՐԱ» ԵՐԿԱԹՈՒՂԱՅԻՆ ԿԱՅԱՐԱՆԻ	1901 թ.	գյուղի մեջ՝ հս եզրին, երկաթգծի կառամատույցի հվ կողմում	Հ	այժմ՝ «Դալարիկ» կայարան երկհարկ
2.				ՔԱՐԱՅՐ-ԿԱՅԱՐԱՆ ԴԱԼԱՐԻԿ - 1	ստորին պալեո-լիթ-աշել (700-500 հազ. տարի)	գյուղից 1,6 կմ հվ-աե, Մաստարա գետի աջ ափին, քարքարոտ ծորալանջի բազալտե ժայռազանգվածում	Հ	

(3.36-րդ բաժինը լրաց. 14.08.25 N 1151-Ն)

3.37. Դաշտ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԱՄՐՈՑ**	մթա 2-1 հզմ	1,5 կմ աե	Հ	ջրամբարի մոտ, ամառանոցների հարևանությամբ
	1.1.			**բնակատեղի**	մթա 2-1 հզմ		Հ	
	1.2.			**դամբարանադաշտ**	մթա 2-1 հզմ		Հ	
2.				**ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ**	մթա 2-1 հզմ	0.3 կմ հս	Հ	«Արդար Դավիթ» լեռան ստորոտին

3.38. Դողս գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ**	19 -րդ դ.	հս մասում	S	գյուղի եզրին
2.				**ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՍՏԵՓԱՆՈՍ ՆԱԽԱՎԿԱ**	19-րդ դ.	հս մասում	S	
3.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՀՎԱԾՆԵՐԻ**	1985 թ.	գ. մ.	S	ճարտ.՝ Կ. Գաբրիելյան

3.40. Երասխահուն գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՏՈՒՆ**	1974 թ.	գ. մ.	S	ճարտ.՝ Ռ. Ալավերդյան

3.41. Երվանդաշատ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9

1.				**ՔԱՂԱՔԱՏԵՂԻ՝ ԵՐՎԱՆԴԱՇԱՏ**	մթա 3-րդ դ. - մթ 4-րդ դ.	Արաքս գետի ձախ ափին, Արաքս և Ախուրյան գետերի միախառնման ատե անկյունում	Հ	
2.				**ՈՒՂԵԿԱԼ. ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱՊԱՀ ՉՈՐՔԵՐԻ ՈՒՂԵԿԱԼԸ**	19 -րդ դ. կես	գ. մ.	S	
	2.1.			**խաչքար**	14-15-րդ դդ.		Հ	հենած ուղեկալի պատին, կիսով չարդված

3.45. Լեռնագոգ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ ԼԵՌՆԱԳՈԳ - 1	մ.թ.ա. 8 հազ. վերջ-7 հազ. 1-ին քառորդ	գյուղից 3.5 կմ հվ-ատ, Մաստարա գետի ձախափնյա ձորալանջին, ստորին դարավանդի և ժայռային գոյացության միջև	Հ	

(3.45-րդ բաժինը լրաց. 14.08.25 N 1151-Ն)

3.46. Լեռնամերձ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԱՄՐՈՑ**	մթա 3-1 հզմ - մթ 18-րդ դ.	հս-ամ մասում	Հ	գյուղի եզրին, բլրի վրա
	1.1.			**աշտարակ**	մթա 2-1 հզմ	հս մասում	Հ	
	1.2.			**դամբարանադաշտ**	մթա 2-1 հզմ		Հ	տարածվում է բլրի հվ լանջերին
	1.3.			**ժայռապատկերներ**	մթա 3 հզմ		Հ	բոլորակ աշտարակի շուրջը
	1.4.			**գյուղատեղի**	18-րդ դ.		S	
2.				**ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ՕՁԱԲԼՈՒՐ»**	մթա 3 հզմ	0,6 կմ հվ	Հ	Ջերմոցային տնտեսության ատե կողմում, պարսպից ներս

3.49. Խանջյան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9

1.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԱՂԱՍԻ ԽԱՆՋՅԱՆԻ**	1967 թ.	գ. մ.	S	գյուղի կենտրոնական զբոսայգում, ակումբի դիմաց քանդ.՝ Ս. Ստեփանյան
2.				**ԴԱՄԲԱՐԱՆ**	մ.թ.ա. 2-1 հազ.	գյուղի մեջ, հս-աե-ից հվ-ամ ձգվող ձվաձև, քարքարոտ բարձունքին, գյուղապետարանից 500 մ ամ	Հ	խորհրդային տարիներին բլրի կենտրոնական մասում կառուցվել է էլեկտրաենթակա-յան

(3.49-րդ բաժինը լրաց. 14.08.25 N 1151-Ն)

3.50. Խորոնք գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ**	մթա 1-ին դ. - մթ 1-ին դ.	1 կմ հվ	Հ	հերկած դաշտի մեջ, նորակառույց թիթեղաշեն մատուռի շրջակայքում
2.				**ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ**	18-20-րդ դդ.	հվ մասում	S	
3.				**ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՆՇԱՆ**	1880 թ.	գ. մ.	S	վրնրգ.՝ 1988 թ.
4.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻ**	1988 թ.	գ. մ.	S	եկեղեցու մոտ
5.				**ՄԱՏՈՒՌ**	18-20-րդ դդ.	0,5 կմ հվ-աե	S	«Ղարադաշ» վայրում

3.51. Ծաղկալանջ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ**	մթա 2-1 հզմ	5 կմ ամ	Հ	ոռոգման ջրանցքի ձախ ափին, բարձրունքի վրա
	1.1.			**դամբարանադաշտ**	մթա 2-1 հզմ		Հ	
2.				**ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ**	մթա 2-1 հզմ	4 կմ ամ	Հ	ոռոգման ջրանցքից հվ-աե
	2.1.			**դամբարանադաշտ**	մթա 2-1 հզմ		Հ	
3.				**ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ**	մթա 2-1 հզմ	2 կմ հս-ամ	Հ	ոռոգման ջրանցքից աե
4.				**ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ**	մթա 3-1	հս-ամ մասում	Հ	գյուղի

					հզմ			եզրին, տարածվում է 2 քարքարոտ բլուրների վրա
5.				**ԵԿԵՂԵՑԻ**	7-րդ դ., 19-20-րդ դդ.	հս մասում	Հ	ավերված
	5.1.			**գերեզմանոց**	19-20-րդ դդ.		S	
6.				**ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ**	19-րդ դ.	գ. մ.	S	կիսավեր

3.52. Ծաղկունք գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ՄԽԸԼ ԹԱՓԱ»**	մթա 2-1 հզմ	1 կմ հվ-ամ	Հ	Քասախ գետի ձախ ափին, Վաղարշապատ-Արմավիր մայրուղուց ձախ
2.				**ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ**	19-20-րդ դդ.	հս մասում	S	գյուղի եզրին, գործող գերեզմանոցի հվ հատվածում
3.				**ԵԿԵՂԵՑԻ**	19-րդ դ.	գ. մ.	S	
4.				**ՀՈՒՇԱՀԱՄԱԼԻՐ ՉՈՀՎԱԾ ՀԱՐԱՎՍԼԱՎԱՑԻ ՕԴԱՉՈՒՆԵՐԻ**	1989 թ.	գյուղից 1.5 կմ հվ-ամ, Երևան-Արմավիր մայրուղուց ձախ, Քասախի կամրջի մոտ	S	այստեղ են թաղված 12.12.1988 թ. մարզի Ծաղկունք գյուղից հվ-ամ ավիավթարի ենթարկված 7 սերբ օդաչուները

(3.52-րդ բաժինը լրաց. 14.08.25 N 1151-Ն)

3.53. Ծիածան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ**	մթա 2-1 հզմ	հս-ամ մասում	Հ	գյուղի գործող գերեզմանոցի տարածքում
2.				**ԵԿԵՂԵՑԻ**	19-րդ դ.	հս մասում	S	գյուղի եզրին

3.55. Հայթաղ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԵԿԵՂԵՑԻ**	1863 թ.	գ. մ.	S	
2.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ**	1988 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Ֆ. Առաքելյան ճարտ.՝ Մ. Մազմանյան

				ՉՈՀՎԱԾՆԵՐԻ				
3.				**ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՏՈՒՆ**	1967 թ.	գ. մ.	S	ճարտ.՝ Ռ. Ալավերդյան

3.57. Հայկական գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ**	1875 թ.	գ. մ.	S	
2.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՀՎԱԾՆԵՐԻ**	1975 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Հ. Առաքելյան ճարտ.՝ Ժ. Ավագյան
3.				**ՔԱՂԱՔԱՏԵՂԻ՝ ԱՐՄԱՎԻՐ**	մթա 4-1 հզմ, 10-13-րդ դդ.	աե եզրին	Հ	
	3.1.			**միջնաբերդ**	մթա 4-1 հզմ		Հ	նույն Արգիշտիխինիլիի աե միջնաբերդն է: Տե'ս գյուղ Նոր Արմավիր
	3.2.			**դամբարանադաշտ**	մթա 1 հզմ		Հ	բլրի ամ ստորոտին
	3.3.			**քարայր-կացարանների համալիր**	մթա 3-1 հզմ			

3.59. Հոկտեմբեր գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԱՄՐՈՑ «ՍԱՐԴԱՐԱՊԱՏ»**	19-րդ դ. սկիզբ	գ. մ.	S	պահպանվում է պարսպի հատված
2.				**ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ**	1882 թ.	գ. մ.	S	
3.				**ՀՈՒՇԱՀԱՄԱԼԻՐ՝ ՍԱՐԴԱՐԱՊԱՏԻ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԻ ՀԵՐՈՄՆԵՐԻ**	1968 թ.		Հ	քանդ.՝ Ա. Հարությունյան ճարտ.՝ Ռ. Իսրայելյան
	3.1.			**թանգարանի շենք. Հայաստանի ազգագրության պետական թանգարանը**	1977 թ.		Հ	հուշահամալիրի հվ-ամ մասում ճարտ.՝ Ռ. Իսրայելյան նկ.՝ Վ. Մարտիրոսյան
	3.2.			**ռեստորանի շենք. «Վարդավառ» ռեստորանը**	1970 թ.		Հ	հուշահամալիրի վերջնամասում ճարտ.՝ Ռ. Իսրայելյան
	3.3.			խաչքար	1170 թ.	Սարդարապատի հուշահամալիրում՝	Հ	տեղափոխվել է Ջրվեժից 1970-

						Հայաստանի ազգագրության պետական թանգարանի հվ-աե կողմի ծառուղում, շարքով տեղադրված մեմորիալ կոթողների մեջ, պատվանդանին		ական թթ.
	3.4.			խաչքար Գոգորի	1515 թ.	նույն ծառուղում, մեմորիալ կոթողների մեջ, պատվանդանին	Հ	պատվիրատու՝ Պեկեշե, կազմողներ՝ Վարդիկ և Մկրտիչ, տեղափոխվել է Նորատուսի մեծ գերեզմանոցից 1970-ական թթ.
	3.5.			կոթող	5-6 դդ.	նույն ծառուղում, մեմորիալ կոթողների մեջ, բետոնե հարթակին	Հ	քառակող, հատված, տեղափոխվել է Դվինից 1970-ական թթ.
	3.6.			կոթող	5-6 դդ.	նույն ծառուղում, մեմորիալ կոթողների մեջ, բետոնե հարթակին	Հ	քառակող, հատված, տեղափոխվել է Դվինից 1970-ական թթ.
	3.7.			կոթող	5-6 դդ.	նույն ծառուղում, մեմորիալ կոթողների մեջ, պատվանդանին	Հ	քառակող, ստորին մեծ հատված, տեղափոխվել է Գառնահովտից 1970-ական թթ.
	3.8.			կոթող	5-6 դդ.	նույն ծառուղում, մեմորիալ կոթողների մեջ, բետոնե հարթակին	Հ	քառակող, հատված, տեղափոխվել է Դվինից 1970-ական թթ.
	3.9.			վիշապաքար	մ.թ.ա. 3-2 հազ.	Հայաստանի ազգագրության պետ. թանգարանի մուտքի ձախ կողմում, սալահատակին ամրացված	Հ	տեղափոխվել է Գեղամա լեռներից 1970-ական թթ.
	3.10.			տապանաքար	16-17 դդ.	ազգագրության թանգարանի հվ-աե կողմում՝ ծառուղում, շարքով տեղադրված մեմորիալ կոթողների մեջ	Հ	կենցաղային քանդակներով
	3.11.			տապանաքար	19 դ.	ազգագրության թանգարանի հվ-աե կողմում՝ ծառուղում, շարքով տեղադրված մեմորիալ կոթողների մեջ, 1170 թ. խաչքարի մոտ	Հ	ուղղանկյունաձև, քանդակազարդ
4.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՀՎԱԾՆԵՐԻ**	1970 թ.	գ. մ.	S	գյուղի ակումբի մոտ քանդ.՝ Ե. Վարդանյան, Կ. Կարախանյան ճարտ.՝ Վ. Սահակյան

(բաժնը լրաց. 14.08.25 N 1151-Ն)

3.60. Հովտամեջ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9

1.				**ԵԿԵՂԵՑԻ**	19-րդ դ.	կնտ. մասում	S	կիսավեր

3.65. Մերձավան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԱՇՏԱՐԱԿ**	մթա 2-1 հզմ	ամ մասում	Հ	գյուղի եզրին տարածվող գերեզմանոցի հվ հատվածում
2.				**ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ**	մթա 2-1 հզմ	ամ մասում	Հ	գյուղի եզրին տարածվող գերեզմանոցի ամ հատվածում

3.66. Մյասնիկյան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ**	մթա 2-1 հզմ	3 կմ հս	Հ	ճանապարհի աջ կողմում, 3 բլուրներին և դրանց միջև ընկած տարածքում
	1.1.			**դամբարանադաշտ**	մթա 2-1 հզմ		Հ	բնակատեղիի ահ մասում
2.				**ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ**	մթա 3-2 հզմ	2 կմ հս	Հ	ճանապարհից աջ
	2.1.			**դամբարանադաշտ**	մթա 3-2 հզմ		Հ	
3.				**ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ**	մթա 2-1 հզմ	3,5 կմ հս	Հ	գետակի ձախ ափին
	3.1.			**դամբարանադաշտ**	մթա 2-1 հզմ		Հ	
4.				**ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ**	մթա 2-1 հզմ	2,5 կմ հս-ամ	Հ	

3.67. Մրգաշատ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ «ՍԵՎ ԲԼՈՒՐ» («ԿԱՐԱ ԹԱՓԱ»)**	մթա 3 հզմ	1,5-2 կմ հս-ահ	Հ	երկաթգծի կամրջից քիչ հեռու, բլրի գագաթին քրդական գերեզմաններ են
2.				**ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ**	1900 թ.	գ. մ.	S	գյուղի ակումբի մոտ

3.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՀՎԱԾՆԵՐԻ**	1969 թ.	գ. մ.	S	ճարտ.՝ Ռ. Ալավերդյան

3.68. Մրգաստան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ**	19-րդ դ.	հս մասում	S	
2.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՀՎԱԾՆԵՐԻ**	1984 թ.	գ. մ.	S	ճարտ.՝ Կ. Գաբրիելյան

3.69. Մուսալեռ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ՄՈՒՍԱ ԼԵՌԱՆ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ**	1976 թ.	հս-աե մասում	Հ	քանդ.՝ Ա. Հարությունյան ճարտ.՝ Ռ. Իսրայելյան

3.70. Նալբանդյան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՀՎԱԾՆԵՐԻ**	1978 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Ն. Նիկողոսյան ճարտ.՝ Լ. Ղալումյան

3.71. Նոր Արմավիր գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ՔԱՂԱՔԱՏԵՂԻ ԱՐԳԻՇՏԻԽԻՆԻԼԻ**	մթա 8-6-րդ դդ., 10-13-րդ դդ., 19-րդ դ.	հվ մասում	Հ	Արաքսի հին հունի ձախ ափին, Դավթի բլրաշարքի ամ բարձրադիր մասում
	1.1.			**միջնաբերդ՝ արևմտյան**	մթա 8-րդ դ.		Հ	աե միջնաբերդը տե՛ս գյուղ Հայկավան
		1.1.1.		**պալատական համալիր**	մթա 776-763 թթ.		Հ	միջնաբերդի ամ մասում
		1.1.2.		**ջրամբար**	մթա 760-730 թթ.		Հ	միջնաբերդի հս մասում
		1.1.3.		**մատուռ ս. Դավիթ**	19-րդ դ.		Հ	միջնաբերդի հս լանջին
	1.2.			**թաղամաս՝ քաղաքային**	մթա 8-6-րդ դդ.		Հ	միջնաբերդից 300 մ աե

3.72. Նոր Արտագերս գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9

1.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻ**	1985 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Դ. Բեջանյան ճարտ.՝ Ս. Մկրտչյան
2.				**ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՏՈՒՆ**	1940-ական թթ.	գ. մ.	S	

3.73. Նոր կեսարիա գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ**	1984 թ.	գ. մ.	S	ճարտ.՝ Ռ. Հարությունյան քանդ.՝ Հ. Չիչակյան, Հ. Մալխասյան

3.74. Նորակերտ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԴԱՄԲԱՐԱՆԱԴԱՇՏ**	մթա 3-1 հզմ	1,5 կմ հս-ամ	S	զբաղեցնում է 2 քարքարոտ բլուրները և դրանց լանջերը
2.				**ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ**	մ.թ.ա. 3-1 հազ.	գյուղից 1 կմ հվ-ամ, Դագաղասարի հվ-աե գագաթին ու ստորոտին	Հ	

(3.74-րդ բաժինը լրաց. 14.08.25 N 1151-Ն)

3.77. Շահումյան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ**	մթա 8-7-րդ դդ.	1 կմ հվ-աե	Հ	
	1.1.			**ջրամբար**	մթա 8-7-րդ դդ.		Հ	
2.				**ԵԿԵՂԵՑԻ**	18-րդ դ.	ամ մասում	S	գյուղի եզրին՝ կիսավեր

3.79. Շենավան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻ**	1980 թ.	գ.մ.	S	քանդ. Ռ. Չերքեզյան ճարտ՝. Հ. Նալբանդյան

3.80. Շենիկ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԱՄՐՈՑ**	3-5-րդ դդ.	հս-աե մասում	Հ	ճանապարհի աջ կողմում, «Ջրհոս» տեղամասում
	1.1.			**բնակատեղի**	3-5-րդ դդ.		Հ	
	1.2.			**դամբարանադաշտ**	մթա 2-1 հզմ		Հ	բնակատեղիի հվ-ամ մասում

2.				**ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ**	մթա 2-1 հզմ	հս-աե մասում	Հ	ճանապարհի աջ կողմում, «Ջրհոս» տեղամասից հվ-ամ
3.				**ԳՅՈՒՂԱՏԵՂԻ**	17-րդ դ.	1 կմ ամ	S	

3.83. Ջանֆիդա գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԽԱՉՔԱՐ**	9-11-րդ դդ.	2 կմ աե	Հ	1970-ական թթ. կառուցված սրբատեղիում, «Խաչքարի դաշտ» վայրում, ջրանցքի մոտ
2.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻ**	1968 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Ա. Սարգսյան

3.85. Ջրառատ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ**	1957 թ.	գ. մ.	S	
2.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻ**	1985 թ.	գ. մ.	S	

3.87. Սամաղար գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ**	19-րդ դ.	գ. մ.	S	վրնրգ.՝ 1979 թ.
2.				**ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻ**	1962 թ.	գ. մ.	S	ճարտ.՝ Կ. Գաբրիելյան

3.88. Սովետական գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ԶՈՀՎԱԾՆԵՐԻ**	1982 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Ս. Բաղդասարյան, Տ. Հակոբյան ճարտ.՝ Հ. Նալբանդյան
2.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ՀՐԱՉՅԱ ՔՈՉԱՐԻ**	1970 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Ա. Սարգսյան

3.90. Վարդանաշեն գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ**	19-20-րդ դդ.	0,5 կմ հս-ամ	S	
2.				**ՄԱՏՈՒՌ Ս.**	19-րդ դ.	0,5 կմ հս-աե	S	հիմնովին վերանորոգված

				ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ				

3.92. Տանձուտ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ**	10-13-րդ դդ.	գ. մ.	S	
2.				**ԵԿԵՂԵՑԻ Ս.ՍԱՀԱԿ**	1912 թ.	գ. մ.	S	
3.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՀՎԱԾՆԵՐԻ**	1975 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝ Ս. Պետրոսյան

3.93. Տարոնիկ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ՋՐՀԱՎԱՔ ՀԱՄԱԿԱՐԳ**	1730-1732 թթ.		S	թունել և ջրամբար
2.				**ՋՐԱՂԱՑ**	18-րդ դ. կես		S	արհեստական ջրամբարից 10 մ աե
3.				**ՔԱՂԱՔԱՏԵՂԻ ՄԵԾԱՄՈՐ**	մթա 4-1 հզմ - 17-րդ դ.	0,5 կմ հվ - ամ	Հ	Մեծամոր գետի ձախ ափին
	3.1.			**միջնաբերդ**	մթա 3-1 հզմ		Հ	
		3.1.1.		**պալատական համալիր**	մթա 2 հզմ վրջ-1 հզմ սկզբ		Հ	միջնաբերդի հս կողմում
		3.1.2.		**տաճարական համալիր**	մթա 2-1 հզմ		Հ	
		3.1.3.		**գործարան՝ հարստացուցիչ**	մթա 2 հզմ վրջ-1 հզմ սկզբ		Հ	միջնաբերդի հս լանջին
		3.1.4.		**ձուլարանների համալիր**	մթա 2 հզմ վրջ-1 հզմ սկզբ		Հ	միջնաբերդից հս -աե
		3.1.5.		**թանգարանի շենք**	1968 թ.		Հ	ճարտ.՝ Բ. Արզումանյան
			3.1.5.1.	**վիշապաքար**	մթա 2 հզմ		Հ	գլխ. մուտքի դիմաց
	3.2.			**աստղադիտարան**	մթա 3 հզմ		Հ	
	3.3.			**դամբարանադաշտ**	մթա 2-1 հզմ		Հ	

3.94. Փարաքար գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ**	մթա 1 հզմ	հվ մասում	Հ	«Զվարթնոց» օդանավակայանից 0,5 կմ ամ, այգիների մեջ
2.				**ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ**	19-20-րդ դդ.	հս մասում	S	գործող գերեզմանոցի միջին հատվածում
3.				**ԵԿԵՂԵՑԻ. Ս. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ (Ս. ՄԱՐԻԱՄ ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ)**	1855 թ.	գ. մ.	S	Երևան-Վաղարշապատ մայրուղուց աջ
	3.1.			**խաչքար**	9-10-րդ դդ.		Հ	մուտքի մոտ
	3.2.			**խաչքար Խաչատուրի**	1511 թ.	Բարեկամության փող., Սբ. Հարություն եկեղեցու (1855 թ.) հվ-աե ավանդատանը	Հ	վերնամասից կոտրված
4.				**ԵԿԵՂԵՑԻ Ս. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ**	1859 թ.	գ.մ.	S	Երևան-Վաղարշապատ մայրուղուց աջ
	4.1.			**զանգակատուն**	1984 թ.		S	ճարտ.՝ Կ. Բուռնազյան
	4.2.			**գերեզմանոց**	19-20 դդ.	գյուղի մեջ, 1859 թ. կառուցված Սբ. Հարություն եկեղեցու շուրջը, հատկապես՝ աե կողմում	S	
5.				**ՀՈՒՇԱՂԲՅՈՒՐ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՀՎԱԾՆԵՐԻ**	1943 թ.	գ. մ.	S	ճարտ.՝ Ռ. Իսրայելյան
6.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՀՎԱԾՆԵՐԻ**	1986 թ.	գ. մ.	S	քանդ.՝Ա. Շիրազ ճարտ.՝ Ա. Մխիթարյան
7.				**ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ՏՈՒՆ**	1957 թ.	գ. մ.	S	ճարտ.՝ Ռ. Ալավերդյան

(3.94-րդ բաժինը լրաց. 14.08.25 N 1151-Ն)

3.95. Փշատավան գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ՝ ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՇԽԱՐՀԱՄԱՐՏՈՒՄ ՉՈՀՎԱԾՆԵՐԻ**	1975 թ.	գ. մ.	S	ճարտ.՝ Ռ. Աբրահամյան

3.96. Քարակերտ գյուղ

1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.				**ԱՄՐՈՑ**	մթա 2 հզմ-	0,5 կմ հս-ամ	Հ	գլխ. մայրուղուց

					վաղ մջնդ			Արգինա տանող ճանապարհի ձախ կողմում
	1.1.			**բնակատեղի**	մթա 2 հզմ-վաղ մջնդ		Հ	
	1.2.			**դամբարանադաշտ**	մթա 2-1 հզմ		Հ	բնակատեղիի հվ-ամ մասում
2.				**ԲՆԱԿԱՏԵՂԻ**	մթա 2-1 հզմ	1 կմ հս-ամ	Հ	
	2.1.			**դամբարանադաշտ**	մթա 2-1 հզմ		Հ	բնակատեղիի հս-աե մասում

(հավելվածը փոփ. 26.06.08 N 648-Ն, լրաց. 14.08.25 N 1151-Ն)

Հայաստանի Հանրապետության
կառավարության աշխատակազմի
ղեկավար-նախարար **Մ. Թոփուզյան**